

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 13.

Stockholm den 27 Mars 1913

6:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{2}$ år . . kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år . . kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " . . " 3: 50 $\frac{1}{4}$ " . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	--

Kvinnan i den gamla tidens kyrka.

Af docenten *E. Linderholm.*

I.

Om den ståndpunkt, som urkristendomen intog i förhållande till kvinnan, är under föregående år i en uppsats taladt. Här följer att något närmare utveckla den förut blott antydda ståndpunkt, som den gamla tidens kyrka skulle, påverkad af olika förhållanden och tidsströmningar, intaga till kvinnan, och den ställning, som hon till följe häraf skulle komma att intaga.

Den gamla tidens kyrka är — därom bör kanske erinras — frikyrka intill 313, då den af Konstantin den store, med bråd förändring af dess dittillsvarande villkor och fruktansvärda undertryckande i den diokletianska förföljelsen, lyftes upp till partiet med öfriga tillåtna religioner och kulturer. Sedermera under 300-talets gång, med blott ett kort afbrott under Julianus, starkt gynnad och privilegierad på de hedniska kulternas bekostnad, är den redan vid Theodosius den stores död 395 statskyrka och kristendomen såsom statsreligion allenarådande i hela det romerska riket. Härvid förblir det intill slutet af 400-talet, då den romerska rikskyrkan söndersplittas genom den västromerska rikshalvans upplösning och uppdelning mellan hedniska eller arianska germanstater, med hvilka kristnande och katolicerande medeltiden och dess kyrkoutveckling ingår.

Spörja vi nu närmast efter kvinnans roll och ställ-

ning i frikyrkan, kunna vi först erinra därom, att kyrkan fortfarande räknar sina flesta medlemmar bland kvinnorna. Apologeterna nödgas bemöta den smädelsen, att kristendomen såsom kvinnornas religion var en lägre sådan. Då vidare dessa tiders apokryfiska och legendariska litteratur låter många kvinnor ur de högre samhällsklasserna bli kristna redan under det 2:dra århundradet, så är detta utan tvifvel riktigt. Mot detta århundrades slut gafs det enligt Clemens Alexandrinus och Tertullianus ett stort antal förnäma kristna kvinnor såväl i Alexandria som i Kartago. Under 200-talet framträder i den hedniska världen en omfattande synkretistisk religiös väckelse, som finner liflig anklang och stöd hos den severiska dynastiens rikt begåfvade syriska kejsarinnor och furstinnor. I allmänhet intog synkretismen en vänlig hållning till kristendomen. Julia Marmæa, Alexander Severus' ädla helgonlika moder lät hämta till sig i Antiokia den gamla kristenhetens störste teolog och mest glänsande personlighet, Origenes, och åhörde hans föreläsningar samt växlade sedan bref med honom. Severina, Philippus Arabs' kejsarinna, brefväxlade också liksom kejsaren med Origenes. Sådana exempel kunde icke bli utan inverkan i de högre kretsarna. Trots förföljelsen vid seklets midt ökas de kristnas antal och äf-

ven de förnämre kvinnornas, så att vi uti frikyrkans sista tid finna kristna kvinnor ända upp i kejsarfamiljen. Vid den sista stora förföljelsens utbrott 302 visa sig t. o. m. kejsar Diocletianus' egen gemål och dotter vara kristendomen tillgifna, ett värtaligt vittnesbörd om kristendomens starka inflytande i den förnäma kvinnovärlden under frikyrkans sista tid.

Det stora antalet omvända kvinnor synnerligast ur de högre samhällsklasserna medförde för kyrkan en mångfald nya uppgifter och svårigheter. De kristnas lif under de första århundradena måste på grund af arbets- och nöjeslivets nära sammanhang med hedendomens kult och lasciva seder präglas af den största stränghet i lefvernet för att bevara den kristna åskådningens och moralens integritet. Följaktligen fick den kristne icke besöka teatern och spelen, så mycket mera som den förras föreställningar ofta voro mycket osedliga och de stora spelen råa och blodiga. Allra minst passade de för den kristna kvinnan. Icke heller fick hon — lika litet som mannen — besöka de för båda könen gemensamma bad, som tidvis infördes i Rom. Det ålåg den kristna kvinnan att uppträda tillbakadraget. På gatan och i kyrkan skulle hon vara beslöjad. I klädsel och prydnader måste hon ålägga sig försakelser, som torde ha känts hårda nog. Dyrbara tyger och smycken måste undvikas. Guldvirkade dräkter, purpur- och scharlakansfärgade tyger ansågos såsom en djäfvulens uppfinning. Det var förbjudet att sminka sig i ansiktet och ögonen, att färga håret och bruka modern frisyra. Cirrum non habendum! Inga lockar! Den förnäma damen måste afskeda sina hårkrusare och toalettslafvar. Halskedjor, fotkedjor och örringar gällde som dämonernas påfund. T. o. m. en så fint bildad man som biskop Cyprianus af Kartago betraktar prydnader och smycken såsom ett vanställande af Guds beläte. Naturligtvis kunde icke dessa rigorösa kraf i predikan och kyrkostadgar till fullo genomföras i praktiken. Cyprianus beklagar sig vid midten af 200-talet öfver kvinnornas lyx och fåfänga. Bilderna i Roms katakomber visa ock många undantag från den öfverdrifna strängheten. Utan inflytande blefvo dock icke de kyrkliga krafven. Man kunde i den hedniska omgifningen få höra yttranden som detta: "Sedan hon blifvit en kristen, går hon i en torftig dräkt."

En synnerligen svår fråga blef äktenskapet, sedan ett större antal kvinnor ur de högre klasserna vunnits för kristendomen. De med dem jämbördiga männen voro nämligen ännu mycket fåtaligare i de kristna församlingarna. Den romerske ämbetsmannen hindrades att bli kristen af de kultuella förpliktelser, som följde med hans ämbete. Då nu kyrkan och sannolikt äfven flertalet af dess kristna kvinnor själfva föredrogo äktenskap med kristna män, uppstod ett öfverskott af ogifta förnämre kvinnor, alldenstund därtill enligt statens lagar, synnerligast genom de bestämmelser, som nu gafs af Septimius Severus, t. ex. senatorsdöttrar icke kunde ingå äktenskap med män af lägre börd. En förbindelse med en sådan man blef blott ett konkubinat. För kyrkan förefanns emellertid ingen anledning att godkänna detta på olika börd och

rang grundade betraktelsesätt. Följaktligen fann sig biskop Kallistus i Rom 217—222 föranlåten att såsom äktenskap erkänna förbindelsen mellan en högättad kvinna och en lågättad man, alltså t. ex. mellan en förnäm eller rik kvinna och hennes frigifne slaf. Synoden i Elvira omkr. 300 godkände detta. Det bör tilläggas, att kyrkan sökte förekomma förhastade äktenskap och kräfde vissa etiska betingelser.

Vidare sökte kyrkan bekämpa tidens lättsinniga skilsmässor, hvilket ock var högst af nöden. Den romerska kvinnovärdens emancipation hade yttrat sig också i mycket lösa seder och lättsinniga äktenskapsupplösningar, hvartill initiativet nu lika ofta togs af hustrun som af mannen. Den romerska kvinnan ägde nämligen laglig rätt att begära skilsmässa. Så kunde under kejsartiden följa en hel rad af skilsmässor och nya äktenskap. Gent emot detta lättsinne häfdade kyrkan äktenskapets oupplöslighet och såg dessutom, påverkad af asketismen, äfven vid endera makens död icke gärna ett nytt äktenskap. Ett spår af kyrkans kamp mot de romerska kvinnornas lättsinniga skilsmässor ha vi sannolikt i Mark. 10: 12. Då här talas om hustruns skilsmässa från mannen, så kan detta icke gärna vara ett Jesusord, enär den judiska lagen icke medgaf hustrun att låta skilja sig och Jesus följaktligen icke kan ha haft anledning att uttala sig mot hustruns sökande af skilsmässa. Däremot äro dessa ord såsom sakligt i full öfverensstämmelse med Jesu uppfattning af äktenskapet mycket väl tänkbara såsom en senare tillsats under kyrkans kamp i det romerska samhället emot de lättsinniga skilsmässorna. Kyrkan har behöft ett ord i den mest auktoritativa form. Och då det gifves handskriften, som t. o. m. ställt denna utsaga om hustruns skilsmässa före orden om mannens, så är detta ett tecken till att kyrkan i denna fråga måst ge ett mycket klart besked. Såsom ett exempel på kyrkans allvarliga bemödanden att bevara äktenskapets helgd och aflägsna hvarje anledning till ett äfventyrande af troheten och förtroendet kan nämnas Elvira-synodens förbud för gifta kvinnor att utan sina mäns vetskap brevväxla med kristna män.

Den sistnämnda föreskriften var utan tvifvel mycket hälsosam med hänsyn till de blandade äktenskapen och de ytterst ömtåliga förhållanden, som därigenom uppstodo. I flertalet fall torde frikyrkotidens kristna kvinnor af högre samhällsklass, för så vidt de varit gifta, ha varit — i regel före omvändelsen — bundna vid hedniska män. Såsom vi sett, hindrades den romerske ämbetsmannen af sina kultuella plikter att öfvergå till kristendomen, som uteslöt hvarje annan kult. Den förnämre kvinnan ägde däremot äfven såsom hustru till en ämbetsman sin frihet i religiöst hänseende. Här blef det för kristendomen och kyrkan till synnerlig bättnad, att statsreligionen tog så ringa befattning med kvinnan och i allmänhet med sina medborgares privata religiösa förhållanden. Att olikheten i religion inom de blandade äktenskapen medförde svåra husliga slitningar och plikt-kollisioner synnerligast för den kristna parten, det säger sig själf och är dessutom icke utan exempel.

Men om än särskildt förnämre kristna kvinnor med hedniska män ofta hade att utstå stora svårigheter, blef det dem dock ofta förunnadt att påverka sina mäktiga och inflytelserika män till fördragsamhet och skonsamhet gent emot de kristna trosfränderna. Flera exempel härpå kunna nämnas. Så berättar Hippolytus under andra seklet, att en syrisk ståthållare skulle hafva afrättat några apokalyptiska kristna, som dragit ut i öknen, därest icke hans kristna gemål lagt sig ut för dem. Mot århundradets slut var det kejsar Commodus' kristna gemål Marcia, som genom sitt inflytande gjorde sluf på förföljelsen emot de kristna och utverkade benådning för dem, som deporterats till de sardinska bergverken. Om furstinor som Julia Domna och Severa, hvilka väl icke voro kristna men sympatiskt stämde mot dessa, är redan taladt. Men det sagda är blott enstaka exempel på en intercession och ett inflytande, som ofta måste ha ägt rum. Äfven om detta tysta kvinnliga inflytande icke räckte till att hejda de stora systematiska förföljelser, som kommo af statsskäl, synes man mig dock kunna hålla före, att kejsardömet förnäma kristna kvinnor i icke ringa mån bidragit till att möjliggöra de långa fridstiderna och den vidsträckta tolerans, som kristendomen trots sin utmanande exklusivitet dock i långa tider fick åtnjuta. Kyrkans tacksamhetsskuld till dessa kristna kvinnor är förvisso icke ringa.

Kvinnorna och folkpensioneringsförslaget.

Måndagen d. 17 mars hölls i Lund ett offentligt möte i folkpensioneringsfrågan anordnad af Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Lund med omnejd, Lunds F. K. P. R., Lunds kvinnliga studentförening och Lunds socialdemokratiska kvinnoklubb. Mötet leddes af fröken Elna Persson och var besökt af omkring 150 personer. Fil. dr. Louise Petrén-Overton inledde föredragen med en öfverblick af lagstiftningen angående invaliditets- och ålderdomsförsäkring. Därefter talade jur. stud. fröken Elisabeth Nilsson om Kvinnornas ställning i det svenska förslaget. De båda såväl till form som innehåll utmärkta föredragen mottogos med lifliga bifallsyttringar.

Utan diskussion antog mötet därpå enhälligt följande resolution:

Män och kvinnor, samlade till offentligt möte i Lund d. 17 mars 1913 i och för diskuterande af det framlagda förslaget till allmän pensionsförsäkring, uttala sin tillfredsställelse med regeringens förslag om lika afgiftspension för man och kvinna samt ett önskemål om att äfven tilläggs pensionen måtte utgå med så stort belopp för kvinnorna, att full rättvisa vederfares dem.

I Norrköping har likaledes vid ett af fem olika kvinnoföreningar därstädes anordnad möte antagits en till syftet lika resolution.

Sommarens internationella rösträttskongress.

De två dagarna i Wien.

När den internationella rösträttskongressen 1911 i Stockholm beslöt att nästa gång, 1913, sammanträda i Budapest, antogs samtidigt en inbjudan från de österrikiska kvinnorna att kongressdeltagarna skulle samlas i Wien till ett förberedande tvådagarsmöte.

Från österrikiska rösträttsmöteskommittén har nu ett cirkulär utskickats med program för dessa två dagar, den 11 och 12 juni.

Kommittén påpekar att det är första gången i den österrikiska kvinnorörelsens historia som ett internationellt möte hålles och uttalar sin förhoppning — och förvisning — om att det nu planerade mötet i Wien skall bli af betydelse för den gemensamma saken.

Programmet är: aftonen den 11 juni har Wienkommittén mottagning för de utländska gästerna; morgonen den 12 juni göres en rundtur genom staden, hvarvid de intressantaste platserna besökas; på aftonen är ett stort offentligt möte och därefter supé för mötesdeltagarna.

Vid sidan af detta komma enskilda fester och inbjudningar. Den 12 juni ger tidningen Wiener Mode five-o'clock-te med musikalisk underhållning. Ett besök på Adriautställningen i Pratern ställes också i utsikt.

Styrelsen för de österrikiska järnvägarna har beviljat en nedsättning i biljettpriserna på alla linjer. Kongresskort ger innehafvaren rätt att fara 1:sta och 2:dra klass persontåg mot expresstågs halfva afgift och 1:sta och 2:dra och 3:dje klass expresståg för persontågs afgift.

Många hotell lämna rum till reducerade priser. Delegerade kunna äfven räkna på enskild gästfrihet.

Kongresskort löses mot en afgift af 4 Kronen.

Närmare meddelanden lämnas af The Women's Suffrage Committee, Wien, I, Reichsratsstrasse 7, och af Bureau of the International Suffrage Conference, Neuer Frauenklub, I. Tuchlauben II.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Den äldsta pensionären.

Nedanstående utgör sista kapitlet i en minnesskrift med anledning af Asylens för pauvres honteux i Stockholm femtioårsjubileum, hvilken i år blifvit tillgänglig i bokhandeln och säljes till förmån för Asylens.

Enligt § 1 i stadgarna för sällskapet Vänner till pauvres honteux i Stockholm har sällskapet "till uppgift att åt äldre, verkligt behöfvande, aktningsvärda fruntimmer af ståndspersonklassen kostnadsfritt eller emot viss afgift bereda ett hem, där bostad och vård samt, i den mån sällskapets tillgångar det medgifva, äfven föda dem tillhandahålles; för hvilket ändamål en särskild asyl städse skall finnas anordnad och af sällskapet vidmakthållas."

Denna Asyl är nu inrymd i fyra byggnader med adress Hagagatan 2 och Surbrunnsgatan 45.

Det är en strålande klar och solig oktobermorgon vi komma för att göra ett besök hos Asylens äldsta, den 90-åriga fröken Marie-Sophie Lagerlöf. Genom de ljusa, rymliga korridorerna i de stora husen vid Hagagatan och Surbrunnsgatan komma vi fram förbi sjuk- och konvalescentrummen. I förbifarten titta vi in i det soliga konvalescentrummet med sina vackra växter vid fönstret. Där sitter en stackars lam fru i en rullstol, hon blef lam af ett slaganfall, tre veckor efter sedan hon flyttat till Asylen, och är nu så innerligt tacksam att hon hunnit i denna lugna hamn, då sjukdomen kom, så att hon kan få vård. Hade det händt förut, hade hon stått utblottad och hjälplös.

Så komma vi ut på trappan ned till parken, där frosten visserligen varit framme och tagit blommorna men träden och buskarna ännu stå ganska gröna. Därefter svänga vi af till det gamla gula huset — vårt mål för i dag.

Där ligger det så trefligt och inbjudande, Artur Hazeli födelsehem — som en landtidyll midt i staden. Det vore väl värdigt att komma till Skansen, treflig inredning har det äfven med gamla målade Mariebergskakelugnar. Den som en gång vill skänka det till Skansen skulle därigenom äfven göra Asylen en stor tjänst, då denna skulle sättas i tillfälle att uppföra en tidsenligare och rymligare bostad för sina skyddslingar. Det gamla huset är i år med i ett femtioårsjubileum till. Evangeliska Fosterlandsstiftelsens Missionshem — nu beläget vid Johannelund — hade nämligen sin första tillflykt där under professor Rudins ledning. Den gamle vördnadsvärde mannen har gjort en titt där i år för att upplifva goda minnen och var då så glad att se det användt till sitt nuvarande goda ändamål.

Man kommer in i en liten trång farstuga, där första dörren till vänster bär skylten Kammarherre E. Strokirchs frirum. Vi knacka på dörren, och den välvilliga Hanna öppnar leende. — "Visst tar fröken emot."

Den gamla är sedan två år bunden vid sängen. Vi gå fram, och där ligger lilla hvithåriga "gumman Lagerlöf", som hon själf brukar kalla sig, och läser Värmlands Allehanda. Då vi komma fram, tittar hon upp med sina lifliga, bruna ögon och är mycket nöjd att få besök. Syster Sophie Ulfsparre, som följt mig dit, tar nästan strax afsked, och jag slår mig ned och pratär.

"Jaså, fröken håller sig med hemlandstidningen. Det är roligt att följa med hvad som händer därhemma, kan jag förstå."

"Värmlands-blackan, ja, som de säga därhemma, inte kan jag vara utan den", myser hon, helt skälmaktigt. Och Hanna faller in: "Ja, Värmlands-blackan, det förstås."

Och så kommer samtalet osökt in på gamla barn- och ungdomsminnen. Hon berättar lifligt och dramatisk med miner och gester och ovanligt klangfull, musikalisk röst. Hon älskar också musik och sin goda taffel, som följt henne ända sedan ungdomsåren i Kristinehamn. Vid den sitter hon och spelar och sjunger hvar morgon en stund, medan det bäddas om.

Hennes far var kontraktsprost och kyrkoherde i Nyeds bergslag i Värmland. Det var en stor församling med många "rika och förnäma församlingsbor, Gejrar och andra, som kommo och hälsade på." Nyeds rymliga prästgård med sin vackra trädgård står, när hon berättar om den, omgifven af en glans som kring en af gårdarna "vid Lövens långa sjö". Ett gladt och gästfritt värmländskt hem, där de gula, skära och "svarta" rosorna på kvarteren blommade i kapp med sju präktiga ungdomar.

"Min mor hette Roos af Hjelmsäter och var af en gammal adelsstam", fortsätter den lifliga gamla sin berättelse. "Hon har varit lärarinna och var mycket fint bildad och musikalisk. Hon talade alltid fransyska med oss, för att vi skulle öfva oss i det. Tyska lärde jag af far. Han var Lunda-student och mycket noga om vår uppfostran. Jag fick sedan ta lektioner för tre riksdaler i timmen" — det var nog ej litet på den tiden. — "Musiklektioner tog jag för holländaren van Boom." — Det är ett namn som många äldre ännu ha i minnet, tänker jag.

Man kan föreställa sig, hur lifligt och gladt det gick till i prästgården, när alla fyra bröderna kommo hem från skolan eller universitetet.

De voro sångare alla fyra, och prostens stämde gärna in med i Bellmanssångerna, och prostinnan Cathrine-Charlotte satt vid taffeln. Och den vackra syster Britta-Gustafva som var hela traktens hjärteknipa, men som döden skördade redan i ungdomsåren.

Fröken Marie-Sophie själf kom ut som lärarinna, först i privata familjer. "Jag har varit hos baron Armfelt och brukspatron Löthner och så hos lagman Örtendahls för att fostra flickorna."

"Hennes elever komma ibland och hälsa på henne", säger Hanna, "och då gråta de och tycka det är så roligt att se henne. De säga, att hon var ganska sträng, men de tyckte så mycket om henne."

Fröken Lagerlöf hade sedan sin egen lilla skola i Kristinehamn. "Och där hade de så roligt, fingo kringlor och annat, när det gick bra", faller Hanna in. Särskildt historiektionerna stå alldeles oförgätliga för hennes lärjungar — bemärkta män i statens tjänst tala ännu med förtjusning därom. Hon brukade klä ut dockor som Karl XI, Karl XII, Gustaf IV Adolf och andra,

Andrea Eneroths Handarbetsskola och Seminarium

Karduansmakaregatan 8 B. 1 tr. Allm. Tel. Br. 45 36, Stockholm.

Högre, af Kungl. Maj:ts godkänd lärarinneutbildning i handarbete. Kurser på 1, 1½ eller 2 år.

Prospekt sändas. Anmälningar till nästa arbetsår, som börjar 1 Sept., mottagas dagligen kl. 12—1 i skolans lokal.

och så fingo de uppföra hela scener. Ofta fick hon sätta till nätterna för att få deras dräkter sydda. — Tänk sådana liffula och roliga lektioner! Hon fick säkert sina dockor dramatiska, fiffigt utklädda i tidstypiska dräkter. Tänk er detta för en femtio år sedan, då man väl mest pluggade utantill ur böckerna!

Nu är, som sagdt, "lilla gumman" bunden vid sängen, sedan hon för två år sedan genom ett olycksfall ådrog sig ett benbroit. Hon klagar emellertid aldrig och har så liflig fantasi, att hon ofta inbillar sig hon brukar gå ut och gå än om dagarna. Hon har hela lifvet varit halt, och om man beklagar henne för det, säger hon:

"Å, jag har gått på tå genom lifvet — och kanske kommit öfver svårigheter genom det", och så slår hon ut med den smala handen och ser så klokt på en. Hon är en, som kan vända allt till det bästa.

"Vil man ha roligt, skall man hälsa på fröken Lagerlöf", heter det i Asylen, och alla tjänarinnor hjälpa med största nöje den gamla skämtsamma damen.

Salomo säger i Vishetens bok, att "Ett gladt hjärta gör lifvet lustigt." Och här kan man riktigt se, hur "lustigt" lifvet kan göras af ett gladt hjärta. När man i somras beklagade henne för flugorna, som kommo in i hennes rum, sade hon: "Å, de dansa så muntert för mig på täcket — och ser man riktigt på dem, så äro de så vackra, grönglänsande med skimrande vingar." Där ser man hvad "det glada hjärtat" och den lifliga fantasien, denna "gudomliga egenskap som hjälper oss fram genom lifvet", som Carl Larsson så träffande säger, och som "målar om både naturen, min älskade och mina vänner såsom jag vill ha dem", kan uträtta äfven hos en 90-åring.

Den 7 juli fyllde Marie-Sophie Lagerlöf 90 år, och "då var här så fint med blommor och grant, och min brorson var här."

"Inte var det så fint", säger Hanna, — där hade väl den gamlas förgyllande fantasi varit framme igen.

Och nu kommer porträttet fram och visas. "Ja, det är lilla jag, det." — "Men så trött och gammal ser jag inte ut i verkligheten!"

"Nej", det höll jag med om, ögonen sågo mycket lifligare ut, när hon låg i sängen.

Det käraste hon fick på sin födelsedag var några vänliga verser från grannarna i det gula huset, frökornarna Ekwall. Dem läser hon om igen för hvar dag, och de äro redan nästan "utnötta" hvad papperet beträffar.

Tiden har gått hastigt hos den gamla roliga damen med det berömda namnet — hon är kusin till Selmas far och fångslande berättarkonst tycks ligga i släkten.

Nu tar hon nog fatt "Värmlands-blackan", då jag gått, som hon ogeneradt ligger och läser utan glasögon. "Glasögon har jag bara på mig, när jag går ut och när jag vill se på något långt bort eller mycket nära." — "Ja, de äro då nästan aldrig på", säger Hanna.

Innan jag går ropar hon på Hanna: "Tag upp litet vin." — "Inte ha vi något vin, inte", säger Hanna, "vi äro fattiga som skåpråttor." — "Hvad säger du, ja, det var synd, annars skulle vi ha skålat." Det är som en fläkt från det gamla gästfria Värmlandshemmet.

När hon tröttnar på att läsa, lägger hon då och då en liten patience på det lilla bordet bredvid sig, och när utrymmet där ej räcker till få några kort ligga på stolen bredvid. "Alla sätt äro bra, utom de tråkiga."

Hela det lilla rummet, där hon ligger, är så hemtrefligt med gamla hvita stolar från Nyeds prostgård, ett hvitt skåp imiterande en gammaldags kakelugn och i hörnet midt emot den vackra gamla Mariebergskakelugnen med bårder i gredelint, grönt och gult. Den har nog Artur Hazelius sett på som barn — hvem vet, om den ej varit en af hans första antikvrurmer!

Märta Ekhoff

Hemmet för ensamställda mödrar Scheelegatan 8, Stockholm.

Solen flödar in i glada, ljusa rum, där allt är rent och fint. Det är fru Bergner-Anderssons hem i Stockholm för ensamställda mödrar och deras barn, som presenterar sig så gladt och inbjudande.

Dagny hade i n:o 43 förlidet år en redogörelse för fru Signe Bergner-Anderssons vackra plan att efter mönster af "Foreningen till hjälp för olyckelig stillede mödre" i Köpenhamn inrätta ett hem i Stockholm, där öfvergifna och ensamma mödrar kunna få bo tillsammans med sina barn.

Nu är planen realiserad. I Hemmet, Scheelegatan 8, bo redan flera mödrar med sina barn. Vid mitt midtdagsbesök är det tydligen softid för barnen. De flesta sofva godt i sina små trefliga sängar eller korgar, en eller annan liten stackare låter dock höra af sig med knotande öfver något som man ej kan fundera ut hvad det kan vara, så godt och bra tyckas de alla ha det. Mödrarna äro i sitt arbete, på ett eller två undantag när.

I föreståndarinnans rum får jag ett samtal med fru Bergner-Andersson. Hon är lycklig öfver att ha kommit så långt som hon gjort, men ännu återstå många önskemål. En egen byggnad, där enkelrum kunde anordnas — nu måste flera bo i samma rum —, möjligheten att kombinera hemmet med en barnkrubba, där barnen sysselsattes under det modern var i sitt arbete, med mera annat hägrar ännu i fjärran. Som det nu är, är ej heller den ekonomiska frågan, lyckligt löst. Afgifterna, som äro 10,50 kr. i veckan för moder och barn, kunna naturligtvis ej täcka kostnaderna för det hela. Högst 8 å 9 mödrar med barn mottagas.

För saken intresserade personer skjuta nu till det bristande beloppet, cirka 1,500 kronor för året. Men för att företaget skall blifva säkerställt och kunna vidare utvecklas fordras ett mecenatskap i större skala.

H. M. Drottningens Hofleveratör

J. F. Holtz

Brunkebergstorg 5

St. Nygat. 35 --- Sturegat. 8

Stockholms Specialaffär

för **GARNERINGSARTIKLAR**

Ständigt nyheter

Man vill hoppas att sådant skall erbjuda sig, tanken att den ensamställda arbetande modern ej skall behöfva skilja sig från sitt barn utan kunna få ha det hos sig — utan att det därför blir det beklagliga inneboendesystemet med alla dess fransidor — torde väl kunna väcka till frikostighet och välvilligt stöd från deras sida, som kunna ge.

Elpis.

Kvinnornas rösträttsopinion.

Ett gif akt till Sveriges kvinnor.

Samtidigt med att redaktionen, på därom framställd begäran, bereder plats för nedanstående uttalande i Dagny, vill redaktionen för sin del betona sin uppfattning af det viktiga i att Sveriges kvinnor samla sig kring den kraftiga opinionsyttring, som planeras till 1914 års riksdag. Det väsentliga får ej, äfven om invändningar ur den ena eller andra synpunkten framställas mot formuleringen på opinionslistorna, släppas ur sikte: tillfället för oss alla att nu, enigt och samfälligt, framföra vårt kraf på politisk medborgarrätt. Invändningarna torde nog också af hvar och en — med en smula god vilja — kunna bemötas så, att t. o. m. motståndarna mot K. P. R. förstå, att denna opinionsyttring ej är annat än ett kraftigt poängterande af hvad rösträttsrörelsen alltid haft på sitt program, hvad den alltid begärt och alltid arbetat för.

På den öppna fråga undertecknad framställde d. 19 februari till Centralstyrelsen för L. K. P. R. ingick ej ett klart och tillfredsställande svar.

Jag frågade huruvida krafvet på full politisk medborgarrätt innebar, att den rätten ej får begränsas "därför att mogenheten inte finnes, förmågan att årligen sig försörja saknas eller skyldigheterna gent emot kommun och stat icke uppfyllts."

Således fråga:

Innebar ordalydelsen "vi ansluta oss till krafvet på full politisk rösträtt" ett "bort med strecket"?

Svar:

"Tecknandet af namn på opinionslistorna medför ingen förpliktelse att stödja något särskildt rösträttsförslag vare sig med eller utan streck".

Således de som icke vilja "bort med strecken" sätta sina namn å samma lista där svenska och möjligen utländska kvinnor fordra "bort med strecken".

Så är det ju när svaret tolkas rätt?

Vidare står att läsa i svaret: "Tecknandet af namn å opinionslistorna innebar endast ett principiellt uttalande till förmån för kvinnornas politiska rösträtt. Alla kvinnor öfver 18 år, som äro principiellt för saken, böra därför skriva på oberoende om de tillhöra något politiskt parti eller icke."

Mina undrande tankar sväva ut öfver de många adertonåringar ur alla samhällslager jag varit i beröring med, och jag kan ej undertrycka ett leende vid tanken

på att de skola införlivas med något politiskt parti eller utom ett sådant tillfrågas huruvida de "principiellt äro med om krafvet på full politisk medborgarrätt." Vid hvilken ålder kunna de anses hafva fattat ställning i politiska frågor för att principiellt kunna ansluta sig till krafvet på full politisk medborgarrätt?

Min erfarenhet är den, att vid aderton år har man ej hunnit så fördjupa sig i politiska frågor, att man med känsla af ansvar, ty ansvars känsla följer väl med krafvet, kan sluta sig till något politiskt parti, ej heller med säkerhet afgöra huruvida man principiellt är med om krafvet på full politisk medborgarrätt.

De ungdomar som nu lockas, övertalas eller själfmant teckna sina namn för "full politisk medborgarrätt" vare sig "med eller utan streck", göra det väl med fordran att i lika hög grad respekteras för sina åsikters skull, som de mogna kvinnor, hvilka under år af samvetsgrannt arbete hunnit fram till en övertygelse! Kunna Sveriges moderata kvinnor utan betänkande teckna sina namn på dessa listor? Ha de någon garanti för att icke deras underskrifter komma att användas i agitationen för ett rösträttsförslag som kräfver streckens borttagande? Denna mycket viktiga fråga kräfver samvetsgrannt öfvervägande.

De kvinnor som känna ansvar inför "krafvet på full politisk medborgarrätt" uppmanas att reservera sig, för såvidt de besluta sig för att teckna sina namn, genom att sätta bredvid dessa "på samma villkor som nu äro gällande för män".

Stockholm den 17 mars 1913.

Cecilia Milow.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Valda dikter.** Af *Vilhelm Ekelund.* — **Bonniers månadshäften.** Mars 1913.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: **W. W:s kronböcker. Hemma i Jockmock.** En skildring ur småstadslifvet sådan den är. Af *Lovisa Petterkvist.* Fjärde förkortade upplagan.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Dagnys Redaktion

och

Expedition

Klarabergsgatan 48, 2 tr. Stockholm.

Sprid DAGNY!

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom
Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,
48 Klarabergsgatan.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädpris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{8}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr num.)

Handarbetslärarinna

söker plats till hösten. Har genomgått Andrea Eneroths högre handarbetskurs, Johanna Brunssons vätskola med lärarinnekompetens, Handarbetets vänners kurs i konstsoömnad samt har betyg från skola där hon undervisat. Svar till "Hösten 1913". Sv. Dagbl. kontor.

Förlofvad lärarinna

skickl., musik, komp. att underv. såväl inom förb. kl. som högre stadium, önsk. öfv. sommarman. plats helst å gods för att "läsa upp" elever i, annan lämpl. sysselsätt. (flott handstil) mot att några tim. om dagen få gå i hushållet. Benägn. svar till "Lär. v. Samsk.", Sv. Dagbl. kontor.

Husföreståndarinneplats

önskas af ung bildad flicka, med gladt och hurtigt sätt, kunnig och intresserad af husliga göromål samt med förmåga att göra ett hem angenämt och trefligt. Svar till "Skånska", Allm. Tidn. kont., Gust. Ad. Torg.

Kv. Sjukgymnast

önskar anställn. vid badort, hos läkare el. privat. Har genomgått Röda Korsets Samaritkurs. Behärskar fullk. tyska språket, något franska. Resvan. Utmärkta rek. från pat. o. läkare. Svar till "Sjukgymnast 1:a maj", Postkont. Linnégat. Stockholm.

Plats som husföreståndarinna

önskas af 36-årig praktisk och huslig dam. Fullt kunnig i ett hems skötsel. Mångårigt betyg från föregående plats. Bästa rek. och ref. finnas. Svar till "E. M. Våren 1913" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Plats som väflärlarinna

önskas af flicka med betyg från Handarbetets vänners och husmoderskola; äfven kunnig i sömnad och handarbeten. Svar till "Goda betyg" under adress Bäckström, Sibyllegatan 50 B. III, Sthlm.

Som husföreståndarinna

önskar enkel, bildad, 30 års dam plats i hem där husmoder saknas. Är kunnig och intresserad i allt rörande ett hems skötsel. Äger gladt humör. Muntl. o. skrift. ref. fr. föregående 7-årig plats. Svar till "Hemtrefnad 1913", Enköping, p. r.

LEDIGA PLATSER.

Föreståndarinnebefattningen

vid Kristianstads elementarläroverk för flickor är till ansökan ledig med tillträde den 1 juli 1913. Ansökningar med uppgift å de läroämnen, i hvilka sökande är villig att meddela undervisning, böra insändas till under-tecknad senast den 21 april 1913j

W. Ekedahl,
Studierektor.

I läkarhem,

närheten af Sthlm, får undervisningsvan lärarinna plats att läsa 2:dra klass kurs med en flicka, att tillträda efter påsk (ej musik). Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

En ordinarie folkskollärlarinnetjänst

vid Eugeniahemmets folkskola, Solna församling, är till ansökan ledig, senast 1 maj. Platsen skall tillträdas 15 augusti och ansökningshandlingar insändas till

Föreståndarinnan.
Adr. Eugeniahemmet, Stockholm.

Sjukvikariat

vid Arvika stads småskola för återstående de'en af vårterminen sökes genast hos skolrådet, Arvika. Lön kr. 81:25 pr läsmånad jämte reseersättning.

Vakansvikariat

vid Nybo fasta folkskola (litt. D) i Gustafs, Kopparbergs län, från början af april till innevarande vårtermins slut sökes hos skolrådet, adress Gustafs, före den 30 mars. Lön 900 kr. för år jämte bostad och vedbrand.

En småskollärlarinnetjänst

vid Bäckeby skola, Folkärna, är, med villkor af kyrkostämmans bifall till skolrådets beslut om dess inrättande, till ansökan ledig med tjänstgöring 1 april—30 juni, 1—30 augusti och höstterminen 1 september—15 december. Lön 450 kr. pr år. Sökes med första, senast 22 mars, hos Folkärna skolråd, Adr. Folkärna.

Kvinnlig korrespondent,

behärskande tyska och något engelska, får plats å kontor. Svar m. lönepretentioner "Exportfirma", Dagens Nyheter's Huvudkontor.

Värdinna

sökes af änkan med två snart vuxna barn. Sökande bör såsom sällskap åt barnen vara verkligt bildad och dessutom fullt kompetent att sköta ett finare hem. Svar med uppgift å ålder och löneanspråk till "Bankdirektör", p. r. Landskrona.

ROHTLIEB & COMP.

Innehafvare:
Öfversättarinnan Emilie Kullman.
Kontor:
Nybrogatan 26, Stockholm.
Prima Anthracit i olika krossningar.
Hushållskol, Cokes,
Marie-Briketter till billigaste priser.
Riks. Tel. 40 62. Allm. Tel. 78 39.

Har Ni kylda händer,

prof. rynkig eller röd hud, använd då endast
den berömda och mest välgörande

Hudcrëmen Skin Food.

Pris 1:25 o. 2:00 kr. pr burk sändes mot
postförskott (porto 40 öre) endast från

Gustaf E. Lindström.

Holländaregatan 8 B. Stockholm C.
(A. F. 1408).

Lektioner i Linnésömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.
Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.
Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

**Husqvarna
Symaskiner**

Äro helt och hållet tillverkade inom
landet, kunna i afseende på konstruk-
tion, hållbarhet samt lätt och tyst gång
icke blott mäta sig med utan öfverträffa
äfvén de bästa utländska samt äro oom-
tvistligen billiga i förhållande till sin
kvalitet. Köp därför en

**Husqvarna
Symaskin.****Ärade Damer!**

*Hvem af Eder vill ej öka sina
inkomster med 5 kr. pr dag!* Detta
kan ske genom att till vänner och
bekanta försälja det nya hudmedlet
»Anatol» som betingar ett minut-
pris af 2 kr. pr. fl. Sändes direkt
från fabriken till ett pris af 1 kr.
pr. st. om minst 10 fl. rekvireras,
fraktfritt, mot förskottslikvid. Agen-
ter antagas. Begär prospekt. *Ana-
tolfabriken, Vikingagatan 11, Sthlm.*
Riks. 11032. (A. F. 1411).

A. B. Nordiska Kompaniet.**Textilafdelningen Thyra Grafström
Stockholm.**

**Permanent utställning af
färdiga och påbörjade arbeten
samt material.** Råd vid in-
redning af våningar m. m.

Undervisning

i Italiensk spets- och annan konstsoöm.

Ständigt på lager därtill hörande material:

Svensk- Fransk- och Bömisk Spetsstråd.

--- Rikt urval af Spetsmönster. ---

En populär skrifkurs

är Per Borgs

"SVERGE"

Denna skrifkurs, som tillvunnit sig fackpressens enstämmiga er-
kännande, utmärker sig för lättlärd och vacker stil, smakfull, först-
klassig och anslående utstyrel.

Kursen omfattar 14 häften (ett för hvarje termin och två för fort-
sättningskolan) samt är lämpad för alla slag af barndomsskolor.
Texten äfvén passande för tysta öfningar.

Skrifkursen "Sverige" är den fullständigaste, som hittills utkom-
mit på vårt språk.

Samtliga häften af kursen sändas som prof franko mot kr. 1:25
i frimärken.

Gransholms Aktiebolag, Gemla.

Skolmaterielafdelningen.

**Föreningen
Handarbetets Vänners
väf- och syskola**

15 Jan.—15 Juni.

**H. kurs — med kompetensvärde —
för handarbetslärarinnor**

1 Febr.—31 Maj.

Till lärarinnekursens föreläsningar äger konstnisskerad
ungdom tillträde som extra elever.

Prospekt och upplysningar.

5 Birjer Jarlsgatan 5, Stockholm.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett
sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller
institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och nog-
grannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvén som pris-
billighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och
förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar
obligationer, inkasserar skötseln af sina affärer åt någon person eller
institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och nog-
grannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvén som pris-
billighet. En sådan institution är

Exempel 2. Om in-teckningar deponeras hos Notariatafdelningen,
underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-
teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som
inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen,
att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos af-
delningen deponerar in-teckning genom underlåten förnyelse skulle
förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen
skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens
värde, dock ej under två kronor.

Collan-Oljan,

världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen *absolut vat-
tentäta* och *minst dubbelt varaktiga*. Finnes öfverallt å 0:75
och 1:25 pr flaska.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN, T. OLSEN, Stockholm.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kvinnorna i den gamla tidens kyrka. I. Af docenten *E.
Linderholm.*

Sommarens internationella rösträttskongress.

Den äldsta pensionären. Af *Märta Ekhoff.*

Hemmet för ensamställda mödrar Scheelegatan 8, Stock-
holm. Af *Elpis.*

Kvinnornas rösträttsopinion. Af *Cecilia Milow.*

Insänd litteratur.

Notiser.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**